

ЕПІСТОЛЯРНИЙ ДІАЛОГ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА З РОЗАЛІЄЮ ЛІФШИЦЬ (1911–1918)*

РІК 1916-ий

№ 18 (110)

В. ВИННИЧЕНКО – Р. ЛІФШИЦЬ

6-IV-[19]16

Коли завтра не одержу від тебе звістки, що тобі краще, то телеграфуватиму, щоб телеграмою ж відповіла, як здоров'я. У мене холодіє душа, коли подумаю, що ти захворіла серйозно і десь лежиш тепер. Ой, Діто, я починаю робитись боязким і забобонним, і що більше я відчуваю щастя й нерозривність нашого союзу, то більше боюсь. Одне мене трохи заспокоює, це те, що ти, пишучи про свій стан, додаєш, що збираєшся іти в лазарет. Значить, може, нічого серйозного? Але чого ж розбита вся? Чого так страшенно боліла голова? Цього в тебе ж ніколи не було. І ти була сама, я не міг хоч чим-небудь допомогти тобі! Бідна дитинко моя, ти всім помагаєш, всім даєш полегчення і заспокоєння, а коли сама потребуєш, то навіть мене немає з тобою. Правда, сила твоя в тому, що ти рідко потребуєш.

Голубо, коли щось серйозне трапиться з тобою, телеграфуй мені. Чуєш?

Придушую тривогу, але весь день не можу забути твого листа. А тут ще, як на те, погода погана, – хмарно, холодно, сумно. Правду казав Є[вген] Х[арлампійович], що тут в березні буває краще ніж у квітні. Так і є. Ось уже більше тижня, як усе вітер, хмари, холод. Ранок буває тихий, ясний, от, здається, вже настануть хороші дні і на обід уже знов вітер, хмари. Є[вгену] Х[арлампійовичу] трохи краще, немає ні болю, ні тошноти, але лежить, не встає і п'є тільки молоко. Трошки балакаємо, читаємо. Я ходив копати в сад. Качки, побачивши мене з лопатою, діловито й хапливо усім гуртом пішли за мною. Ставши осторонь, вони подождали, поки я прокопав один ряд, і зараз же кинулись витягати з вохких чорних грудок синюватих червяків. Так ми гуртом працювали, поки не пішов дощик і не прогнав мене. А качки, я бачив з вікна, ще довго брехали у пухкій землі, герґотіли і, як лопаточками для цукерків, підхоплювали нещасних червей. Деревця потрошки розцвітають. Вишні вже стоять білі, в квітках, ще твердих і круглих, як з білого воску. Але останні дерева ще голі, ти вже не думай, що тут, як десь у Індії.

Вчора, Голубо, їхав по дорозі в Одесу з одною дамочкою. Лице грубувате, але очі гарні. Коли вона мовчала і так щось до когось говорила, то навіть щось холодне, неприємне було в лиці. Але коли ми розбалакалися і вона заговорила про своїх дітей, особливо про сина, то стала такою милою, доброю й привабливою, що мені дуже приємно було дивитись на неї. І я собі думав: яка мораль, яка заповідь може зробити таке щасливе, любовне, хороше лице? Через це, мабуть, і немає заповіді для матерів: “люби дітей своїх”. Їхня любов не потребує ніякого наказу, охорони, підштовхування. Так само, мабуть, через це саме люди не вигадали закону: “їж!”. І з цього вже видно, що де є заповідь, там, очевидно, є й дефект у заповіді. Коли б можна було хоч би віками виховати у людей такий інстинкт до *людей*, як є у матері до дітей. А, може, цими заповідями він і виховується, Діто? Може, колись матерям ставились заповіді? Але чому ж у звірини є та сама любов? Ні, мабуть, природа є кращий законодавець.

Пишу тобі все це, а самого гризе думка: а що як вона там лежить хвора і їй зовсім не до філософій і качок? Дитино моя, любов моя єдина, коли б хоч крихотка була у мене віри в якусь надлюдську силу, я б благов її допомогти тобі там. Але... Можу тільки ждати завтрашнього дня та заспокоювати себе, що ніякої небезпеки нема.

ІР НБУВ. – Ф. 293. – № 55.

* Продовження. Див.: СіЧ. – 2007. – №№ 9, 10; 2008. – №№ 1, 3, 6–8; 2009. – №№ 2, 4, 6, 12; 2010. – № 1, 2.

7-IV-[19]16. Вечір.

Я так ждав сьогодні листа від тебе! І нічого нема. І я не знаю, що з тобою, чи це був тільки біль голови, чи щось серйозніше. Думаю собі, що ти ж не могла б так лишити, не написати, що з тобою, написавши, що почувала себе погано. Або, може, щоб не турбувати, нічого не пишеш і не телеґрафуєш? Ти ж це можеш! І от в таких випадках як тяжко і як боляче знати, що близька найдорогша людина не завжди говорить правду, що вона може для твого заспокоєння навіть... сховати правду. А ти це іноді навіть тепер, після таких гірких і тяжких пригод, усе ж таки робиш. Я, Діто моя, не хочу зробити цим доводом боляче, я тільки не хочу сам ховати правди, я більше для себе говорю це, бо й я часом думаю собі: навіщо їй це казати, дурно турбувати? Але це помилка, цього не можна робити, коли ми в рівних умовах, коли ми люди сильні, тверезомислячі і черпаємо свою силу в любови одне до одного, а не в зовнішніх формах. Ще завтра ждатиму листа. А як не буде, то пошлю телеґраму Моргулісам, хай телеґрафують, як твоє здоров'я.

І писати нічого не хочеться, і жити не хочеться, і жду-не дождуся завтрашнього дня.

Приїхав Івашко¹, найменший син Є[вгена] Х[арлампович]а. Дуже милий хлопчина. Рослий, на зріст, як я, а має всього 13 років. Подібний до Петруся², а вдачу має, здається, Левкову³. Він уже збирається копати собі цілу хату в тому самому проваллі, де я викопав собі фотелі. Сьогодні хотів почати, але сьогодні цілісенький день ішов страшений дощ, з громом, з блискавками. Мусіли сидіти в хаті. А завтра земля буде мокра, копати не можна.

На перший або другий день свят приїде Серг[ій] Олекс[андрович]⁴ і буде нас ще більше. Коли б тільки ти була здорова, моя єдина. А то все кину і поїду до тебе. Ходив по терасі у оце, дивився на той обрій, за яким живеш ти, і боляче-боляче було. Навіть писати не можу, тривога росте в мені. Лучче ляжу, почну читати, обдумувати, може, засну, бо все одно ж я нічого не придумую, тільки розвиватиму в собі забобонність. Ах, яка ж мені буде радість і полегчення завтра, як дістану від тебе листа, де про хворобу не буде нічого. І як стискується серце, коли щось буде. Де ти там? Як тобі зараз в сю хвилину? Що ти там відчуваєш, моя безмежно-рідна? Чуєш ти мене? Кохо моя, Кохо моя!

¹ Чикаленко Іван Євгенович (1902–1974) – наймолодший син Є. Чикаленка. У 1918 р. закінчив реальне училище. Після від'їзду батька в 1919 р. за кордон залишився в Україні. Неодноразово заарештовувався радянськими каральними органами. У травні 1929 р. був ув'язнений на 5 років. Після звільнення залишився на Далекому Сході, працював вільнонайманим робітником, а потім начальником будівельної дільниці на Байкало-Амурській магістралі. У 1946 р. повернувся до Києва, працював на будівництві.

² Чикаленко Петро Євгенович (1892 – 1928) – громадсько-політичний діяч, середній син Є. Чикаленка. Закінчив гімназію в Одесі. Солдатом брав участь у Першій світовій війні, пораненням потрапив у полон, вів національно-просвітню роботу в таборі військовополонених у Зальцведелі. Навесні 1917 р. повернувся в Україну. У 1917–1918 рр. – начальник канцелярії Генерального секретаріату, начальник міліції м. Канева, секретар голови Ради Народних Міністрів, урядовець з особливих доручень при міністерстві закордонних справ. У грудні 1918-го – секретар голови Директорії УНР В. Винниченка. Від лютого 1919 р. – перший секретар посольства УНР у Туреччині. У другій половині 1919 р. жив у Австрії, тісно співпрацював з В. Винниченком. У 1920 р. повернувся в Україну, учителював, працював у Державному видавництві України, неодноразово за різними підозрами його заарештовували. 5 березня 1928 р. заарештований і як соціально шкідливий елемент засланий у концтабір на три роки. Помер 9.07.1928 р. у в'язниці в Курську під час етапу на Соловки.

³ Чикаленко Левко Євгенович (1888–1965) – український громадсько-політичний діяч, учений-археолог, старший син Є. Чикаленка, друг В. Винниченка. У 1907 р. закінчив у Києві приватну гімназію, у 1907 – 1908 рр. студював природничі науки в Лозаннському університеті. 1909 р. вступив до Петербурзького університету. У 1911 р. за революційну діяльність був виключений з університету й поновлений у 1913 р., там навчався до 1917 р. Належав до УСДРП. У 1917 р. обраний до Української Центральної ради від української громади Петрограда, був секретарем Центральної і Малої рад. З 1920 р. – на еміграції, спочатку в Польщі в Тарнові, потім у Чехословаччині у Празі, де читав лекції в Українському педагогічному інституті ім. М. Драгоманова. Згодом жив у Польщі, після Другої світової війни – у США. Один із засновників Української вільної академії наук у США.

⁴ Ідеться про С. О. Єфремова

8. Ранок. 6 год.

Після громів, блискавиць чудесний, тихий, ясний, засоромлений ранок. Коли б же тобі там було добре. Всі ще сплять. А в мене сон неважний, хоч я від того мало страждаю. Діто, коли ти здоровенька, то позволь тобі нагадати про 1) “Чорн[у] Пант[еру]”⁵, 2) Про гроші у Ребр[ика] і збірн[ик] “Земля”⁶, чи скоро ж він вийде, спитати у його, 3) Про гроші в Імпер[аторській] Конт[орі]⁷, 4) Про укр[аїнське] “Хочу”⁸, коли ж пришлють коректу. Ну, хай тобі там буде так же чисто, ясно і здорово, як сей ранок. Ти моя! Ще тижнів два і я (коли в тебе все добре) буду з тобою! Ой, краще не думати, а то не витримаю! Діто, Кохо!

[Внизу першої сторінки дописано]: Напиши мені спис твоїх іспитів і в які дні (число і місяць). Добренько?

ІР НБУВ. – Ф. 293. – № 60.

№ 20 (112)

В. ВИННИЧЕНКО – Р. ЛІФШИЦЬ

9 – IV- [19]16 р.

Ну, нарешті! Слава богу, в тебе все добре з здоров'ям. Принаймні ти нічого про це не пишеш. Тепер можна хоч чекати. Дитинко, тобі сумно й трудно дождатись? А мені? Я напів живу. Я весь час у якомусь напруженню і що далі, то більше, так що й сплю поганінко. І сонечко є, і розцвітають дерева, а я не беру всього того повною душою. Єдино, коли я забуваю себе, це – робота. Трошки все ж таки роблю, Нунко. Не пишу тобі про це нічого через те, що хочу привезти й прочитати. Але все ж таки скажу, що не знаю, як мені ставитись до сеї роботи: чи задоволеним бути чи сумувати, що загаяв час на неї. Одначе мушу докінчувати, що почав. Правда? Та, мабуть, швидко й кінчу. А тоді що? Без роботи занудьгую зовсім. Мабуть, щось інше треба хапати, аби щось робити.

Тільки в сні я рідко тебе бачу. Дивно: найближче своє, найдорогше я дуже рідко бачу в сні. Сниться далеке, не цікаве й цілком байдуже.

Всі знов ще сплять. А я вже давненько встав. По тім боці біля церкви пасуться чийсь вівці, і в розчинене вікно до мене настирливо, надокучливо несеться їхнє одноманітне, жалібне мекання. Я зачинаю вікно, але шкода, бо повітря таке тепер ясне, чисте. По сніданку піду вже в свій фотель. Учора не міг, бо ще вохка земля була, – як би ішіаса не піймати. Та й працювати не хотілось, – не доспав та в голові кілок був, а сьогодні в душі наче жеребець нетерпляче тупоче ногами.

В церкві дзвонять з 5-ої ранку. Завтра ж Великдень. Привезу тобі писанок, тут надзвичайно гарно малюють їх селяне, просто мистецтво. Хочу купити килим. Ось поїдемо в сусіднє село, там, кажуть, можна розшукати що-неб[удь] хороше.

Бідна дитинко моя, ти ж не спочиваєш, не поправляєшся, а сумуєш, зтомлюєшся, ганяєш, трапиш сили. Вчора захотів тебе бачити. Ліг і уявив усю-всю, з голови до ніг, у твої останній сукні з пояском лякованим, і в пальті, і в капелюсі, – і так виразно бачив, що хотілось руки простягти, піймати тебе і... Ой, Нуно, чи буде це? Просто не віриться. Але буде! Ти не сумуй, що холодно там. Чорт його бери, ти все ж таки перевозься, тільки дров накупи, будемо палити, то буде й тепло у нас. Правда? Аби ми були разом, то буде й тепло, і соняшно, і все цвістиме круг нас і в нас. Правда?

Ще тижнів два я тут посижу і рушу. Якого числа ти хочеш перевозитись? Може, треба вже фіри замовити? А як з прислугою? З річима? Кому передаєш квартиру? Чи

⁵ В одному з попередніх листів (№ 11) Винниченко просив Розалію Яківну забрати “Чорну пантеру” з Московського драматичного театру Суходольських і послати в інший. Можливо, ідеться про постановку п'єси в одному з театрів Саратова, що зафіксовано в щоденникових записках Винниченка за 1916 р. (Винниченко В. Щоденник. Т. I. – С. 222).

⁶ У збірнику “Земля” в 1916 р. був опублікований у перекладі автора з української його роман “Хочу!” (М., 1916. – Сб. 18. – С. 5–258).

⁷ Ідеться, очевидно, про контору Нового Імператорського театру.

⁸ Роман В. Винниченка “Хочу!” українською мовою вперше опубліковано в десятій книжці його Творів, що вийшла 1916 р. у Москві у видавництві “Дзвін”.

не можна у тих лишити частину меблів, непотрібних нам? Але що ж ти їм скажеш, куди їдеш, куди везеш меблі і речі свої? Може, сказати, що ліквідуєш і продаєш Жакові?

Ну, та міркуй сама вже там, Ясною моя, міркуй, рішай і роби, а я приїду тільки дякувати тобі, моє єдине дитинча. Ти бажана моя!

ЦДАВО України. – Ф.1823. – Оп. 2. – Спр. 9. – Арк. 27 – 27зв.

№ 21 (113)

В. ВИННИЧЕНКО – Р. ЛІФШИЦЬ

10-IV-[19]16

Ждав-ждав учора твого листа з обіцанням описанням справ і не діждався. Аж боляче мені стало, коли прийшла почта, а мені нічого. Так що навіть пан почав потішати й заспокоювати. Може, лист твій десь забарився? Буду ждати. А тим часом мені сумно. Поїдуть на пошту і знов, мабуть, нічого не привезуть.

Сьогодні свято. В церкві дзвонять цілий день. Ми (Ю[лія] М[иколаївна], Івашко і я) ходили в ліс з собаками. Тепер я зтомлений і сонний, бо приймав сеї ночі веронал. Голова здурманена і хочеться спати. Жожу й рахую, скільки ще до від'їзду. Ой, ще довог страшенно. Не знаю, як і вибуду цей час.

Часом лежу і уявляю, що ти робиш, де ходиш, з ким говориш. І пальто твоє бачу, і капелюх з "предохранителем". Голубо моя дорога, як же нам буде на дачі? Коли б же хоч потепліло до того часу! Чи хоч трошки потепліло вже?

А коректи нема, збірника нема, нічого нема. Гай-гай, як погано з цими справами!

Рідна моя, ти ж, мабуть, погано їси, не спиш, як слід, Рая турбує і т. п.? Правда? Тільки не пиши і не говори мені ніколи *ніякої* неправди, з якою б метою вона ни була. Чуєш? Пам'ятатимеш це моє прохання? Будеш привчати, тренувати себе в цьому напрямі? Пригадай, ти *сама* ні разу не пішла назустріч цьому. З *своєї* ініціативи ти ще *нічого* досі мені не розказала з того, що в тебе є й було захованого. І досі ти не дала мені сеї радості *глибокого* довір'я до тебе. Я не розумію, як *ти* цього не розумієш, ти, така чула й така по суті своїй правдива? Чи буде це коли? Га, Діто? Чи ти коли про це думаєш, скажи мені щиро? А як думаєш, то *що саме*? Напиши. Добре? Напиши отверто, *щиро*, докладно і не боячись нічого. Ми ж помагаємо одне одному, а не судимо, ми товариші, а не противники, які стежуть, на чому б другого піймати, ми боліємо неудачами і хибами другого, а не зловтішаємось ними. Правда?

Знаєш, мені здається, що тіснішого, ріднішого, найінтимнішого й найглибшого союзу, як наш, *майже* немає ні в кого. Немає просто через те, що про це *так* не думають, не творять і що рідко попадаються такі влучні комбінації, як наша. Ти ж прекрасна така, що з тобою найогидніша людина стала б ангелом. Ти.

ІР НБУВ. – Ф. 293. – № 56.

№22 (114)

В. ВИННИЧЕНКО – Р. ЛІФШИЦЬ

12-IV-[19]16

Одержав зразу два твої листи, бо вчора (через свята) на пошту не посилали. Пишу тобі на швидку, бо несподівано їдуть на пошту і я задержую своїм листом. Однак хочу написати тобі хоч трошки.

Зворушили мене твої листи надзвичайно, і так мені вже трудно без тебе, що я не знаю, як і доживу до кінця. А коли кінець? Коли ти зможеш переїхати? Ти пишеш, що у вас, мабуть, ще сніг. Як же його переїждати на дачу? Дитино моя, я, наче віл тягну на гору важкого воза. Кожна остановка – то є ніч, немов спочину трохи, а на завтра знов тягти воза. Трудно без тебе страшенно. Напиши, *коли* гадаєш переїждати, як з річачами, з прислугою.

А з іспитами знов біда? Ну, й прокляті ж душі! Ну, та нічого, голуба, аби в тебе був твій екзаменаційний лист, а додержати встигнеш і потім. Та, може, ще якось і це влаштується.

Головне для мене тепер, – швидче до тебе. До тебе, до тебе – це єдине, що займає мої думки, бажання, мрії. Все останнє одсунує назад. Я стараюсь *жити*, але це не є справжнє життя. Та ще й погода тепер вередлива: учора було тепло, ясно, а сьогодні дощ, хмарно, сидимо всі в хаті, позіхаємо, нудимось, чекаємо на сонце.

Ну, дитинко, треба кінчати листа, ждуть. Ввечері напишу більше.

А ти не дражни мого хотіння, а пиши краще, бо для мене твої листи єдина підтримка в терпінню.

Ну, до вечора!

Кохання моє безкрайє!

ІР НБУВ. – Ф. 293. – № 57.

№ 23 (115)

В. ВИННИЧЕНКО – Р. ЛІФШИЦЬ

13-IV-[19]16

Учора ввечері не написав тобі, бо був якийсь зтомлений. Прокинувся сьогодні, очинив вікно, а в хату війнув такий холодний, *морозний* вітер, що я аж злякався. Орієнтувавшись, я зрозумів, що він з *півночі*, з Москви. Що ж то діється у вас? Невже й досі холод? Коли ж можна переїжджати на дачу? Тут уже майже всі дерева почали вкриватися листом.

Але я рішив, що б там ні було, виїхати звідси *22-го*. Значить, в Москві буду *24-го* вранці. Через те *22-го* виїду, що це – п'ятниця, і буде мало євреїв у поїзді, місця будуть вільні. Одержавши цього мого листа, ти *зараз же телеграфуй* мені, чи можна їхати мені в ці дні, чи зручно тобі, чи, може, прийдеться подождати. Бо я мушу ще написати в Київ, щоб мені на *23* взяли плацкарту до Москви, – інакше не добуду. Гадаю, що у тебе нічого проти *22-го* не знайдеться і через те пишу вже сьогодні, щоб брали плацкарту. Але ти цим не в'яжи себе і коли є якась перешкода, то телеграфуй і я можу написати, щоб взяли на той день, який тобі краще. Значить, тобі доведеться перевозитись на дачу теж, мабуть, *22-го*? Чи ще раніше? Чи як? Але чи буде ж хоч трошки тепло? І як ти сама це все зробиш? Нема як раз ні Жака, ні Сьоми. Аж лють мене бере. Як же буде з квартирою, меблями? Хоч би поміг тобі хто-небудь! І чого понесло того Сьому в Кисловодськ? Що за дурна примха? Для якого біса пертисся в таку дорогу на два тижні? Здурів чоловік та й годі.

Мені страшенно сумно і боляче, що ти все сама повинна будеш робити. Та й боюсь, що буде на Тіхвінській відомо⁹, куди їдуть меблі. Коли б це Жак перевозив або хтось чужий, то все-таки якось було б інакше. Подумай про це і, може, знайдеш когось?

Але телеграфуй докладно, коли що матимеш, не бійся.

А про *справи* я так нічогосінько і досі не знаю. Обіцяла ти раз написати докладно, та чи я не одержав того листа, чи просто ти нічого не написала. І нічого не знаю ні про "Чор[ну] Пант[еру]", ні про гроші Ребр[ика], ні про Імп[ераторську] конт[ору], ні про збірн[ик] "З[емля]", ні про що. Діто, хіба ж можна так? Я помітив, що ти раз у раз оттак любиш мовчати про справи. Та вже й не знаю, чи встигнеш мені відповісти на цього листа. Ще на цього відповідай, а на слідуєчі не треба, бо вже не застануть мене тут.

Дитинко моя, я просто починаю *боліти* серцем, уявляючи собі, що ти там сама і що тобі стільки клопоту є та ще більше буде. А допомгти я й не міг би, коли б і приїхав. Як мені остогиділо таке становище!

Але що робити! Аби ми були вдвох, правда, моя зіронько? Аби було у нас те велике, що затоплює всі дрібні неприємності і невдачі.

Кроха, коханець Дьони поводитьсь просто неможливо! Я не знаю, що з ним робити.

Дитинко моя, я хвилююсь і весь холодію, думаючи про те, як зустрінемось. Моя тепла, моя палюча, моя... Ще дев'ять днів і я виїду! Ще одинадцять днів і я буду

⁹ В. Винниченко жив у Москві нелегально під ім'ям Івана Петровича Гергеля за адресою: Тіхвінская, 7, кв. 22. Цю адресу він указав у листі до Є. Х. Чикаленка від 12 жовтня 1915 р. (ІР НБУВ, ф.№ 293, № 170). Переїжджаючи на дачу, він хотів, аби сторонні люди, зокрема сусіди по будинку, не знали його нової адреси, щоб вона не стала відомою жандармам, тому просив дружину не перевозити речі, хай це зробить хтось із близьких друзів.

коло тебе, а там хай діється що хоче. Хай хоч знов вертається зима, аби з тобою, коло тебе, спочинок ти мій єдиний!

Голубко, ти вже подержся ці дні, не піддавайся сумові, хай їм біс, ми повинні бути дужчими за всі ці дрібниці. Я обіцяю тобі учитись держати себе в руках і володіти дрібницями. Похвалиш мене? Нагородиш? Чим? Як? І дуже? І довго? Діто, Коха моя, боюсь навіть думати, бо візьму й поїду сьогодні. Снилось же мені сеї ночі, що я не витримав, кинув усе і поїхав. Але хочеться вже витримати до кінця, бо ніякої користі не буде, коли не витримаю, а тільки попсую те, про що мріється весь час. Так моє найясніше дитинча. [По боках листка дуже дібно дописано]: А що саме снилось, розкажу, як приїду і розкажу як буде кісточка. Ой, кісточка! Коли можеш, поцілуй за мене Дьону зо всієї сили, чуєш? Приласкай її, хай вона не плаче, бо скоро!

[Дописано знизу першого листка]:

Цілую твої ноги і груди, твої прекрасні, молоді, дівочі! Ти, квітко моя розкрита!

ІР НБУВ. – Ф.293. – № 58.

*Підготовка текстів і примітки Надії Миронець
м. Київ*

Отримано 29.07.2009 р.

КИЇВСЬКА РУСЬ. ГЛАМУР. – 2009. – №5-6(XXXVI-XXXVII)

Проза: Глорія Мирська “Яскраве життя та надзвичайні пригоди Зоряної Мальви”, Ірися Ликович “Твоя дитинка”, Яруся Калениченко “На всі питання є відповідь...”, поезія – О.Радушинська “Ти – глина”. У “ЛітАнатомії” – дослідження Юлії Ємець-Доброносолової “Технологія оповідей та оповіді-кастрати”.

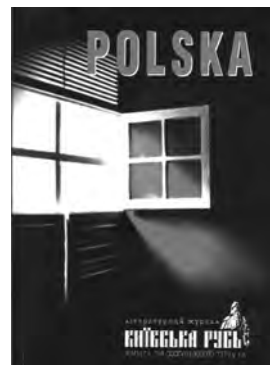
У “Робітні” – вірші Варвари Березової, Вікторії Добрової, Дар’ї Магід, оповідання Вікторії Кобеляцької та Ярусі Калениченко. Прорецензовано нові книжки Ромена Гарі, Н. Пасічник, С.Паптюка, В.Гука, С.Процюка, Т.Винокурової-Садиченко.

В.Л.

КИЇВСЬКА РУСЬ. POLSKA – 2009. – КН. 7-8 (XXXVIII-XXXIX)

У спеціальному “польському” номері подано прозу Яцека Денеля “Ляля”, Ольги Токарчук “Гарем (оповідь Менчу)” – фрагмент роману “Бігуни” та Єжі Пільха (“Сніг дві третини доби”), поезію Леопольда Стаффа, Яся Капеля, Яцека Денеля, Анети Каменської, Євгеніуша Ткачишина-Дицького (відгук М.Кіяновської).

Молодому польському театрові присвячено статтю Пйотра Піотровського “Батьковбивці”, а також “Агорафобія після комунізму”, вміщено статті Яцека Гуго-Бадера “Про природу польських ресентиментів” Еви М.Томпсон та ін. Уміщено відгуки на польські видання цих авторів, а також Януша Корчака, Станіслава Лема, Чеслава Мілоша та ін.

В.Л.